

Aktiemarknadsnämndens uttalande 2010:27

2010-07-21

Detta uttalande är meddelat av Aktiemarknadsnämnden med stöd av delegation från Finansinspektionen (se FFFS 2007:17). Uttalandet offentliggjordes 2010-08-16.

BESLUT

Aktiemarknadsnämnden medger, under de i framställningen angivna förutsättningarna, Viking Supply Ships AS undantag från den budplikt som enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden (LUA) annars skulle uppkomma vid deltagande i den planerade apportemissionen i Rederi AB Transatlantic, på villkor att

- 1) aktieägarna inför bolagsstämman i Rederi AB Transatlantic informeras om hur stor kapital- respektive röstandel som Viking Supply Ships AS högst kan få genom att förvärva aktierna ifråga, samt att
- 2) emissionsbeslutet biträds av aktieägare som representerar minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädda på stämman.

Viking Supply Ships AS och Enneff Rederi AB/Enneff Fastigheter i Skärhamn AB ska, om de under de i framställningen angivna förutsättningarna ingår det i framställningen beskrivna aktieägaravtalet, anses som närstående enligt 3 kap. 5 § 4 LUA.

Aktiemarknadsnämnden medger, under de i framställningen angivna förutsättningarna, undantag från den budplikt som enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 LUA annars skulle uppkomma vid ett ingående av aktieägaravtalet.

Förvärvar någon av parterna under avtalets giltighetstid ytterligare aktier i Rederi AB Transatlantic och ökar därigenom parternas sammanlagda röstandel i bolaget inträder budplikt. Om någon av parterna vid avtalstidens utgång innehar aktier i Rederi AB Transatlantic som representerar minst tre tiondelar av röstetalet för samtliga och därefter genom förvärv av ytterligare aktier i bolaget ökar sin röstandel inträder budplikt.

[Detta uttalande gäller en planerad åtgärd som inte är allmänt känd. Enligt 26 § tredje stycket första meningen i stadgarna för Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden får ett sådant uttalande inte offentliggöras av Aktiemarknadsnämnden förrän åtgärden vidtagits, gjorts allmänt känd av den som planerat åtgärden eller på annat sätt blivit allmänt känd. Uttalandet ska därför tills vidare inte offentliggöras.]

ÄRENDET

Till Aktiemarknadsnämnden inkom den 16 juli 2010 en framställan från Mannheimer Swartling Advokatbyrå som ombud för Viking Supply Ships AS. Framställningen rör tolkning av de s.k. närståendereglererna i lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden samt dispens från reglerna om budplikt i samma lag.

FRAMSTÄLLNING

Viking Supply Ships AS ("VSS") är ett bolag med säte i Kristiansand, Norge, som bedriver rederiverksamhet inom affärsområdet Offshore/Icebreaking. VSS ägs av investmentbolaget Kistefos AS, med säte i Oslo, Norge.

Rederi AB Transatlantic ("RABT") är ett svenskt aktiemarknadsbolag som, i likhet med VSS, bedriver rederiverksamhet inom affärsområdet Offshore/Icebreaking samt, därutöver, inom affärsområdet Industriell sjöfart. Offshore/Icebreaking omfattar isbrytning i Östersjön och uppdrag för offshoreindustrin, med specialistkunskap att verka i arktiska vatten.

RABT:s aktier av serie B är upptagna till handel på NASDAQ OMX Stockholm, Small Cap-listan. Aktie av serie B i RABT berättigar till en röst, medan aktie av serie A i RABT berättigar till tio röster. Det totala antalet aktier i RABT uppgår till 28 430 474, varav 1 817 960 aktier av serie A och 26 612 514 aktier av serie B, motsvarande sammanlagt 44 792 114 röster. RABT innehar för närvarande 704 800 egna aktier av serie B.

VSS äger inga aktier i RABT och avser inte att före Apportemissionen (såsom definierats nedan) förvärva några aktier i RABT.

Del av VSS och RABT:s respektive verksamheter – inom Offshore/Icebreaking – bedrivs sedan 1998 gemensamt inom ramen för ett joint venture ("JV"). JV består av totalt fem bolag ("JV-bolagen") som ägs till 50 procent vardera av VSS och RABT (direkt eller indirekt). Inom ramen för JV ansvarar RABT för bemanning, teknisk drift och säkerhet, medan VSS ansvarar för marknadsföring och befraktning. Flottan består av fem fartyg och tre nybyggen med leverans under åren 2010-2011. Verksamheten inom Offshore/Icebreaking är kapitalkrävande och varje nybygge innefattar en investering om mellan 0,5-1,0 miljard kronor.

VSS och RABT har samarbetat i JV i drygt tio år och har konstaterat att JV inte är en optimal struktur för att kunna utveckla verksamheten inom Offshore/Icebreaking på bästa sätt. VSS och RABT har därför under en längre tid försökt hitta en lösning för att utveckla parternas gemensamma JV. Bland annat planerade VSS och RABT under 2009 för en delning av JV, genom en fördelning av fartygen mellan parterna.

Parterna anser emellertid att den bästa industriella lösningen skulle vara att integrera den verksamhet som idag bedrivs inom ramen för JV i RABT. Den förvärvsmodell parterna funnit möjlig med hänsyn till de finansieringsmöjligheter som står RABT till buds innebär att RABT skulle förvärva samtliga VSS andelar i JV-bolagen ("Transaktionen") – och därigenom bli ensam ägare till dessa bolag – med betalning genom en apportemission av nya aktier av serie A och serie B till VSS (eller helägda dotterbolag till VSS) ("Apportemissionen"). RABT ser i dagsläget inte några andra alternativ, såsom att RABT tillsammans med en samarbetspartner köper ut VSS andelar i JV-bolagen.

Transaktionens fullbordande skulle medföra att en av de två parter som för närvarande deltar i finansieringen av JV bortfaller. För att kunna fullfölja de tidigare beslutade och kontrakterade

nybyggena skulle JV emellertid vara i behov av ytterligare kapital, eftersom de nya fartygen inte kommer att generera intäkter förrän i slutet av 2011. RABT har ingen möjlighet att på egen hand finansiera de kontrakterade nybyggena inom JV, varför en nödvändig förutsättning för Transaktionen är att VSS inledningsvis lämnar ett kapitaltillskott till – och därigenom ökar sin ägarandel i – ett av de fem JV-bolagen, handelsbolaget Partrederiet Odin Viking DA.

Efter att nämnda kapitaltillskott genomförts avses dels Apportemissionen genomföras, dels indragning ske av samtliga 704 800 egna aktier av serie B som innehas av RABT. Apportemissionen avses omfatta 1 817 961 nya aktier av serie A och 25 907 715 nya aktier av serie B, till följd varav VSS (inklusive helägda dotterbolag till VSS) totala innehav i RABT, efter Apportemissionen och indragningen av egna aktier, kommer att uppgå till precis över 50 procent av såväl antalet aktier som antalet röster.

Transaktionen sker utifrån affärsmässiga överväganden. Parterna bedömer att den framtida utvecklingen inom Offshore/Icebreaking, och särskilt inom segmentet arktisk offshore, kommer att vara starkt positiv och att JV-bolagen är väl positionerade i detta segment. RABT blir genom Transaktionen ensam ägare till JV-bolagen, vilket ger koncernen full tillgång till verksamhetens kassaflöde samt möjlighet att optimera styrningen av verksamheten och samordna denna med RABT:s strategi för arktisk sjöfart och offshore. Transaktionen stärker dessutom RABT:s finansiella ställning och gör koncernstrukturen mer transparent. Slutligen bedömer parterna att den föreslagna Transaktionen kommer att upplevas som positiv av såväl kunder och leverantörer som av RABT:s långivare. Parterna bedömer vidare att Transaktionen skulle vara till gagn för aktieägarna i RABT samt, för det fall Transaktionen inte skulle kunna genomföras, att betydande aktieägarvärden för RABT:s aktieägare riskerar att gå förlorade.

I samband med Transaktionen avser VSS ingå ett aktieägaravtal med RABT:s nuvarande största aktieägare Enneff Rederi AB/Enneff Fastigheter i Skärhamn AB (tillsammans ”Enneff”), se Bilaga (utesluten här). Enneff innehar idag cirka 6,9 procent av antalet aktier och 29,8 procent av antalet röster i RABT. Enneffs totala innehav i RABT efter Transaktionens fullbordande kommer att uppgå till cirka 3,5 procent av antalet aktier och 15,2 procent av antalet röster. Enneff kontrolleras av Folke Patriksson. Aktieägaravtalet avser reglera bland annat styrelsesammansättningen för RABT, innebärande att styrelsen för RABT ska bestå av sex stämмоvalda styrelseledamöter, varvid VSS respektive Enneff ska ha rätt att nominera tre styrelseledamöter vardera. En vardera av parternas nominerade styrelseledamöter ska vara

oberoende gentemot större aktieägare. VSS ska ha rätt att nominera styrelsens ordförande, medan Enneff ska ha rätt att nominera styrelsens vice ordförande. Parterna åtar sig att på bolagsstämma i RABT rösta för utseende av de sålunda nominerade kandidaterna.

Syftet med aktieägaravtalet är dels att tillförsäkra Enneff – som största minoritetsägare efter det att det att VSS genom Transaktionen blivit majoritetsägare – styrelserepresentation i RABT, dels att tillförsäkra att VSS efter Transaktionens fullbordande inte utser mer än hälften av styrelseledamöterna i RABT.

Styrelsen för RABT har för avsikt att föreslå extra bolagsstämma att besluta om dels Apportemissionen, dels en minskning av aktiekapitalet genom indragning av de 704 800 egna aktier av serie B som RABT innehar. Besluten ska biträdas av aktieägare som representerar minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädda på stämman. Inför bolagsstämman kommer aktieägarna i RABT att erhålla information om det huvudsakliga innehållet i Transaktionen enligt vad som beskrivits ovan, varvid närmare kommer att beskrivas den ägar- och röstandel VSS (inklusive helägda dotterbolag till VSS) kommer att uppnå i RABT efter Transaktionens fullbordande.

Med anledning av det innehav som VSS (och helägda dotterbolag till VSS) skulle komma att uppnå genom Transaktionen, skulle budplikt uppkomma i enlighet med 3 kap. 1 § lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden ("LUA") avseende resterande aktier i RABT. VSS önskar emellertid hos Aktiemarknadsnämnden hemställa om dispens från dylik budplikt.

Aktiemarknadsnämnden har med hänvisning till LUA:s förarbeten i tidigare uttalanden rörande dispens från budplikt uttalat att dispens får meddelas om det finns särskilda skäl. Såsom särskilda skäl har anförts bland annat att innehavet uppkommit till följd av en emission av aktier som utgör vederlag vid köp av bolag eller annan egendom (AMN 2009:25 och prop. 2005/2006:140 s. 117).

I framställningen till Aktiemarknadsnämndens hemställs att:

1. VSS (och helägda dotterbolag till VSS) medges undantag från den budplikt som annars skulle uppkomma genom teckning av nya aktier av serie A och serie B i RABT i Apportemissionen.

2. Nämnden uttalar sig om huruvida det aktieägaravtal som avses ingås mellan VSS och Enneff innebär att ett närstående förhållande enligt 3 kap. 5 § punkten 4 LUA etableras mellan VSS och Enneff.
3. Om nämnden skulle finna att ett närstående förhållande etableras genom ingående av aktieägaravtalet, att undantag medges från den budplikt som annars skulle uppkomma för VSS och Enneff genom det etablerade närstående förhållandet. Aktiemarknadsnämnden kan vid sin prövning i sådant fall utgå från att aktieägarna i RABT inför bolagsstämman kommer att erhålla information om det huvudsakliga innehållet i Transaktionen enligt vad som beskrivits ovan, varvid närmare kommer att beskrivas den ägar- och röstandel VSS (inklusive helägda dotterbolag till VSS) och Enneff tillsammans kommer att uppnå i RABT efter Transaktionens fullbordande.

ÖVERVÄGANDEN

I 3 kap. lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden (LUA) finns bestämmelser om budplikt. Finansinspektionen får enligt 7 kap. 4 respektive 5 § LUA efter ansökan ge besked om huruvida budplikt gäller och medge undantag från budplikt. En ansökan kan göras av den som har ett berättigat intresse i saken.

Finansinspektionen har med stöd i 7 kap. 10 § LUA samt 8 och 9 §§ förordningen (2007:375) om handel med finansiella instrument överlåtit till Aktiemarknadsnämnden att ge besked om huruvida budplikt gäller och besluta i frågor om undantag från budplikt (FFFS 2007:17).

Budplikt innebär att den som genom förvärv av aktier uppnår en ägarandel som uppgår till eller överstiger tre tiondelar av röstetalet för samtliga aktier i ett svenskt aktiebolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska lämna ett offentligt uppköpserbjudande avseende resterande aktier i bolaget.

Budplikt inträder enligt 3 kap. 1 § LUA när någon, ensam eller tillsammans med någon som

är närstående enligt 5 §, genom förvärv av aktier uppnår en ägarandel som uppgår till eller överstiger tre tiondelar av röstetalet för samtliga aktier i ett svenskt aktiebolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I det nu aktuella fallet kan VSS (och helägda dotterbolag till VSS) genom att teckna aktier i den planerade apportemissionen i RABT uppnå ett aktieinnehav som representerar mer än tre tiondelar av röstetalet för samtliga aktier i RABT. Av 3 kap. 1 § första stycket 2 LUA följer då att VSS inom fyra veckor måste lämna ett offentligt uppköpserbjudande avseende resterande aktier i bolaget (budplikt) eller minska sitt innehav till mindre än tre tiondelar av röstetalet.

Om det finns särskilda skäl, får enligt 7 kap. 5 § LUA undantag medges från bestämmelserna om budplikt. Undantag får förenas med villkor. I kommentaren till bestämmelsen har som exempel på skäl som bör kunna motivera undantag anförts bl.a. att innehavet uppkommit till följd av en emission av aktier som antingen utgör vederlag vid köp av bolag eller annan egendom. Se prop. 2005/06:140 s. 112.

Aktiemarknadsnämnden har i flera fall beviljat dispens från budplikt som uppkommit i uppkommit till följd av en emission av aktier som utgör vederlag vid köp av bolag. På motsvarande grunder föreligger enligt nämndens mening även i det nu aktuella fallet förutsättningar för att bevilja sådan dispens, under förutsättning att affären har ett sådant stöd bland aktieägarna i RABT att emissionen beslutas med kvalificerad stämmomajoritet. VSS äger enligt framställningen inte några aktier i RABT och avser inte heller att före apportemissionen förvärva några sådana aktier.

Enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 LUA inträder budplikt även i den situationen att ett närståendeförhållande enligt 5 § 4 etableras och parterna därigenom tillsammans uppnår ett aktieinnehav som representerar minst tre tiondelar av röstetalet för samtliga aktier i ett sådant bolag som avses i 1 §. Det gäller även om en av parterna redan vid avtalets ingående har ett aktieinnehav som representerar tre tiondelar eller mer av röstetalet för samtliga aktier i bolaget.

Som närstående behandlas den med vilken det har träffats en överenskommelse om att genom

ett samordnat utövande av rösträtten inta en långsiktigt gemensam hållning i syfte att uppnå ett bestämmande inflytande över bolagets förvaltning (3 kap. 5 § 4 LUA). I lagens förarbeten uttalas att bestämmelsen kan bli tillämplig om det finns en överenskommelse om att under en längre tidsperiod, dvs. flera verksamhetsår, samordna utövandet av rösträtten vid val av i vart fall så många styrelseledamöter att dessa utgör en majoritet i styrelsen. Bestämmelsen är däremot inte avsedd att träffa tillfällig eller endast från tid till annan förekommande samverkan inför styrelseval eller andra stämmobeslut. Se prop. 2005/06:140 s. 106.

I det nu aktuella fallet avser VVS och RABT:s nuvarande huvudägare Enneff att, som ett led i den upplösning av samarbetet i joint ventureform som framställan avser, ingå ett aktieägaravtal som ska reglera bland annat styrelsesammansättningen för RABT. Avtalet innebär i den delen bl.a. att styrelsen för RABT ska bestå av sex stämموvalda styrelseledamöter, att VSS respektive Enneff ska ha rätt att nominera tre styrelseledamöter vardera och att parterna åtar sig att på bolagsstämma rösta för de sålunda nominerade ledamöterna. I avtalet finns också ett förköpsförbehåll. Avtalet ska ha en giltighetstid på fyra år.

Enligt nämndens mening har aktieägaravtalet mellan VVS och Enneff en sådan omfattning och innebörd att avtalsparterna är att anse som närstående enligt 3 kap. 5 § 4 LUA. Om avtalet ingås inträder därför budplikt enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 LUA. Av andra stycket samma paragraf följer att budplikten ska fullgöras av den av avtalsparterna som har störst röstandel i bolaget, dvs. VVS.

Frågan är då om det finns skäl att bevilja dispens även från den budplikt som uppkommer till följd av aktieägaravtalet. Enligt nämndens mening ska den frågan besvaras jakande. Aktieägaravtalet är i detta fall en integrerad del i upplösningen av joint venture-samarbetet. På samma grund som dispens bör beviljas VVS vid deltagande i den planerade apportemissionen bör därför dispens beviljas också för VVS och Enneff i anslutning till aktieägaravtalet.

Enligt framställningen kan Aktiemarknadsnämnden vid sin prövning utgå från att aktieägarna i RABT inför bolagsstämman kommer att erhålla information om det huvudsakliga innehållet i vad som framställningen benämns Transaktionen, varvid närmare kommer att beskrivas den ägar- och röstandel VSS (inklusive helägda dotterbolag till VSS) och Enneff tillsammans kommer att uppnå i RABT efter Transaktionens fullbordande. Nämnden utgår från att det samma gäller beträffande aktieägaravtalet.

I behandlingen av detta ärende har deltagit ledamöterna Johan Munck (ordförande), Marianne Lundius (vice ordförande), Jan-Mikael Bexhed, Johan Flodström och Sören Lindström.

På Aktiemarknadsnämndens vägnar

Johan Munck

Rolf Skog

Hur man överklagar

Beslutet kan överklagas hos Finansinspektionen av den som beslutet angår, om beslutet har gått honom eller henne emot. Överklagandet ska göras skriftligt. I skrivelsen ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring som begärs. Skrivelsen med överklagandet ska ha kommit in till Aktiemarknadsnämnden inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet överklagas av annan än sökanden, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från det att beslutet offentliggjordes.